

36

LES BACORES DEL REI I ALTRES RONDALLES DE COSTUMS

Joaquim G. Caturla

Il·lustracions de Marc Bou

LA BICICLETA
NEGRA

1. LES BACORES DEL REI (Arreplegada a Sant Joan)

ixò diu que va passar a Sant Joan fa molts anys, molts segles, quan Alacant era una ciutat molt petita i el seu castell del Benacantil era molt reduït, encara que molt disputat. No caldrà que us diga que el poble de Sant Joan el formaven aleshores allò que diuen quatre cases i alguns masos escampats per les terres veïnes de Salafranca, Lloixa, Fabraquer i Benimagrell. La majoria dels habitants es dedicaven a la terra, encara que havien de treballar molt durament perquè aquests camps són de secà i es regaven quan podia ser o quan plovia, i la pluja moltes vegades es feia esperar. Malgrat tot, l'aspecte que oferien aquelles terres era molt agradable, ja que els ametlers, les oliveres, les vinyes i els garrofers cobrien aleshores tota l'horta d'Alacant, enmig de la qual s'alçaven aquí i allí, per damunt de tots els altres arbres, els plomalls airosos de les palmeres.

Doncs bé, vivien al poble de Sant Joan dos germans molt diferents en qualitats i en fortuna. L'un era molt ric, amo de moltes terres, i tenia un caràcter presumptuós i arrogant. Avariciós com no us ho podeu figurar, era incapaç de donar res a ningú –ni al seu germà– si no hi veia algun interès. L'altre era Joan, molt més pobre que l'anterior. Tenia una

caseta i un bancal de no res, quatre pams de terra. Per contra, la seua condició no s'assemblava gens a la del seu germà Jaume: Joan era un home generós, senzill i molt planer, amic de tots i estimat per tots.

Plantada enmig del bancalet de Joan hi havia una bacoreira, que era l'arbre que ell més s'estimava perquè de sempre les bacoires li havien agradat molt. Tots els estius, quan començava la calor, la figuera de Joan feia unes bacoires precioses, negres, unflades i aclavillades, que era un goig veure-les allà dalt penjades entre els pàmpols.

I va ser el cas que, per aquells dies, el nostre rei havia vingut a Alacant. Això era pel mes de juny i feia una calor que abrasava. Una vesprada d'aquestes en què sembla que el sol no es vol pondre mai, mentre Joan s'estava pel seu hort, van passar uns soldats del rei, els quals, en veure aquelles bacoires amb tan bon aspecte, comentaren:

–Ui! Si el nostre senyor el rei poguera veure aquestes bacoires, tant com li agraden!

Joan, que ho havia sentit tot, es quedà pensatiu i es va dir a si mateix: «Al rei, li les he de portar». Però quan es va fixar bé, va veure que tan sols hi havia sis bacoires bones: era el principi de l'estiu i a l'hivern havia plogut tan poc... Però, igual li feia, li les portaria demà de matí.

L'endemà, Joan s'alçà matinet, s'enfilà a la creuera de la figuera i prengué les úniques sis bacoires que podia presentar al rei. Agafà una cistella de canyes, la vestí de pàmpols per dintre, hi ficà les bacoires –poques però molt grans– i les cobrí amb les fulles del mateix arbre. D'aquesta manera, el nostre Joan se n'anà de camí a Alacant, a peu entre aquelles

hortes, en aquella hora del dia en què el sol ixent donava a les fulles de les vinyes i dels ametlers un color verd intens i daurat. Un ventijol de llevant, fresc i suau, feia vibrar les frondes i donava al matí l'alegria de l'estiu que començava.

Però la distància es feia llarga, Joan ja es cansava i, per si no n'hi havia prou, començava a tenir fam. Això era el pitjor. Amb la il·lusió que tenia per dur aquell regal al rei, havia eixit de sa casa sense emportar-se res per a menjar; res, ni un rosegó de pa. I què faria ara? Amb aquest dubte arribava ja prop de la serra Grossa i decidí descansar una miqueta perquè els peus li feien mal. Assegut damunt una pedra, va prendre una decisió:

–Amb aquesta fam que duc, jo no arribe a Alacant. Em menjaré tres bacoires i li portaré les altres al rei, li ho contaré tot i ell, que diuen que és tan just, em sabrà comprendre.

No ho va pensar més: es va menjar tres bacoires, les més petites, s'estigué un poquet allí prenent alé i finalment va continuar la marxa. Quan va arribar a Alacant, va anar directament a veure el rei. Un soldat del castell conduí Joan al saló on es trobava el monarca en aquell moment.

Quan entrà dins aquella gran sala de pedra, plena de personatges importants i de dames que se'l miraven estranyades, al final de la qual es podia veure el rei assegut al seu tron, el nostre home sentí desitjos de fugir, d'arrancar a córrer. Però llavors el rei li preguntà directament:

–Qui ets tu?

–A mi em diuen Joan i sóc llaurador d'un poble que es diu Sant Joan... i he sentit a dir que vós estimeu molt les bacoires... i com que tan sols en tenia sis perquè sóc po-

bre, havia pensat de dur-vos-les... Però pel camí m'ha vingut fam i me n'he menjat tres... i us he portat les que em queden, les més grans, que són les millors de tota l'horta d'Alacant.

Quan el rei hagué sentit tot allò, que un pobre llaurador havia fet un bon camí per portar-li tres bacores, les millors que tenia, el va mirar de cap a peus, va mirar la reina, que somreia, i li va dir:

–Joan, ets un bon home, i t'he de dir que m'ha agradat molt la finesa que has tingut de portar-me aquest regal. Tu que no tens res i després d'haver fet tant de camí! –i dirigint-se als seus tresorers, els ordenà–: porteu-lo on tinc el tresor i doneu-li tres bosses de monedes, dues d'or i una de plata.

Amb tot allò, i després d'haver donat gràcies al rei, se'n va tornar el nostre home cap a Sant Joan. En arribar-hi, el primer que va fer fou comprar-se unes terres. El seu germà Jaume s'assabentà de l'assumpte i li va preguntar:

–Xe, Joan, d'on has tret tot açò? –Jaume s'esforçava perquè no se li notara que l'enveja se'l menjava.

Quan Joan li va explicar senzillament com havia estat tot, digué l'envejós amb to despectiu:

–Doncs si a tu per tres bacores t'ha donat tres bosses de monedes, a mi, que li portaré un corbo, ja veuràs què em donarà.

L'endemà de bon matí, Jaume, a cavall de la seua mula i amb un corbo gran ple de bacores, se'n va anar cap a Alacant. Arribat a la ciutat, va preguntar pel rei i s'hi va presentar d'aquesta manera:

–Majestat, jo sóc Jaume el ric, de Sant Joan, i he vingut per portar-vos aquesta cistella de bacores d'un dels meus horts.

El rei, que sabia que Jaume era molt ric perquè li ho havien dit els seus cortesans i que va conèixer la intenció que portava aquest home, li va respondre tot indignat:

–Tantes terres com m'han dit que tens d'ametlers, d'oliveres, de figueres, i no m'has portat més que una miserable cistella de bacores! No deu ser que has vingut buscant un premi com el que vaig donar ahir a Joan? No patisques, que no te n'aniràs debades! –Aleshores va dir als seus soldats:– Emporteu-vos-el i tantes bacores com tinga el corbo, tantes garrotades li heu de pegar.

I així es va fer i a garrotades el rei el va ensenyar a ser una bona persona.

2. EL CULLEROT (Arreplegada a Sant Joan i a Xixona)

a passar una volta, quan el Nostre Senyor anava pel món, que un dia va arribar a una finca on una família anava a dinar. Havien parat taula sota l'ombra de les parres que hi havia a la porta de la casa, i val a dir que la taula era molt gran per tal com eren molts a dinar: iaïos, pares i una bona colla de xiquets.

La pobra dona, és a dir, la mare, que era molt nerviosa i una miqueta curta d'enteniment, estava tota atabalada per causa del rebombori que feia tota aquella tropa i, encara que l'olla era damunt la taula, no podia escudellar perquè no trobava el cullerot. Exagerada i atarantada com era, va començar a destralejar:

–Xe, Marieta, on és el cullerot? Qui l'ha vist? –preguntava i es desesperava la dona—. On heu deixat el cullerot? Ai, Faç Divina, que acabaran amb mi! Faç Divina, el cullerot!

En aquell moment, sense saber com, es va fer un silenci estrany: pel camí de l'hort venia el Nostre Senyor. S'acostà a la família, els saludà i els digué:

–Jo sóc el Senyor i vaig pel món, i a cada família atorgue tres gràcies. Demaneu el que vulgueu, que jo us ho concediré de seguida.

Tot just acabava de dir el Senyor aquestes paraules, quan salta la dona:

–Oi, Nostre Senyor, un cullerot, vull un cullerot!

De sobte, damunt la taula aparegué un gran cullerot de fusta que la dona va agafar com si l'haguera tingut de tota la vida. Però el marit, que tenia més ambicions, es tirà les mans al cap i va dir tot furiós a la dona:

–Seràs bacorera, tu! Vinga, vinga, dona, per l'amor de Déu! Un cullerot! Per què no li has demanat alguna altra cosa, diners o roba? –i deixant-se endur per la malícia que tenia, demanà al Senyor:– Penja-li'l del nas.

I tot seguit, allí teniu la dona i el cullerot que li penjava del nas, que era impossible de saber com se li havia enganxat, perquè el mànec apareixia perfectament apegat. La pobra dona plorava:

–Ai! Ai! Què faré jo ara? Joan, per favor, dis-li que me'l lleve del nas!

Després de molt d'insistir i de molt de plorar, la dona va convèncer el seu home, el qual fent un gran esforç demanà al Nostre Senyor:

–Mire, Nostre Senyor, lleve-li'l, per favor.

Miraculosament, el cullerot es va desapegar amb suavitat del nas de la desconsolada dona.

Una mica trist, el Nostre Senyor se'n va anar. Aquella parella havia desaprofitat les tres gràcies per culpa de l'atabalament de la dona, de l'ambició de l'home i de l'estupidesa de tots dos.

3. UN LLUÇ ENMIG DEL BANCAL (Arreplegada a Benimagrell)

ixò era un matrimoni del camp que vivia en un poble xicotet, mig hortolà i mig mariner, a quatre passes d'Alacant i una de Sant Joan. Pep i Vicenta, que així els deien, formaven una parella molt ben avinguda i duïen una vida bastant bona, per tal com tots dos eren molt treballadors, no tenien fills que els feren rabiar i posseïen unes terres que els donaven per a viure sense excessos però sense privacions.

Pep era molt bon home, tranquil, pacífic, tot cor, però als ulls de Vicenta, que era més desperta i a qui agradava bastant manar i dispondre, tenia un defecte: que considerava les dones una miqueta bajoques. I així Vicenta havia d'escoltar del seu home paraules com:

–Les dones no teniu cervell..., perquè en ma casa mane jo..., que les dones sou totes unes destrellatades...

Però, al capdavall, allò que més la molestava era una frase que Pep deia cada matí, quan s'alçava del llit i baixava a la cuina per desdejunar:

–Bon dia, Vicenta!

–Bon dia! Aquí tens el desdejuni.

–Bo deu ser! Ai, Déu ens deslliure de les males coses!

–feia Pep com si pregara al Nostre Senyor.

Vicenta, que estava enquimerada amb la idea de veure's sempre un poc relegada i en segon terme, hi afegia:

–I de les dones!

–De les dones? –s'estranyava el marit–. Xica calla, calla, de les dones, no! Les dones prou faena tenen a casa amb això de llavar la roba, planxar, escurar, fer el dinar i tot...

L'endemà l'escena es repetia:

–Déu ens deslliure de les males coses! –sentenciava el marit quan seia a taula per desdejunar.

–I de les dones! –corregia Vicenta.

–Xica, deixam estar de dones –s'emprenyava el marit–. Jo me'n vaig a la meua faena i tu, a la teua: a la cuina!

Vicenta, tota maliciosa, desaparava taula, treia el llit, escoltava, feia la faena però cavil·lava: «Molt bé, Pep, jo te n'he de fer una un dia. Ja veuràs si te'n recordaràs de les dones!».

I pensat i fet! L'endemà la dona s'alçà de bon matí i, com que vivien en un poble mariner, va anar on venien el peix i va comprar un lluç enorme, grandíssim, encara viu, que pesava tres o quatre quilos. En acabar, se'n va tornar a casa. Com que Vicenta sabia que el seu home, que encara no s'havia alçat del llit, feia dies que estava cavant a pit uns tallons molt grans que hi havia prop de la casa, s'encaminà cap al tall i deixà el lluç en terra, sota un terròs, de forma que, al primer colp de l'aixada, saltara el peix. Fet això, torna corrents a sa casa i prepara el desdjuní del seu home. Al momentet, Pep baixà del dormitori:

–Bon dia, Centa!

–Bon dia, Pep!

–Ai! Déu ens deslliure de les males coses! –feia el marit amb un to de resignació i patiment tan naturals que sem-

blava lleig no afegir: «Sí que és de veres, Déu ens deslliure de les males coses!». Però Vicenta era ben lluny de dir això; ben al contrari, hi afegia:

–I de les dones, no se t'oblidi!

–Xica, fes el favor, ja estic fart que em digues sempre coses de les dones i tal...

Pep acabà de desdejunar, prengué la seua aixada, agafà el cabàs i el capell de palla i... dretet al tall. En arribar-hi, comença a cavar, i pum!: tal com ho havia planejat Vicenta, al primer colp de l'aixada li saltà el lluç.

–Xe! Açò què és? Refotre! –amb temptet agafà el peix per la cua–. Oi, si està fresc! Si està banyat encara! Però com és possible? Mare meua!

I corrents com una llebre se n'anà a casa, buscà la seua dona i, quasi tirant el lleu, li digué:

–Xica, Vicenta, mira, mira què m'he trobat!

–Oi, quin lluç més preciós i més gran! On l'has trobat? –preguntà innocentment la dona.

–Al bancal!

–Com que al bancal? –es meravellava i s'estranyava Vicenta.

–Xica, sí! En pegar el primer colp de l'aixada, m'ha saltat. Però viu! Mira, encara té les ganyes totes encarnades.

–Escolta –respongué la dona sempre tan ben disposta–, et faré un bon dinar avui: una rostidora de lluç que no te l'esperes.

Aquell matí Pep va cavar molt alegre, més content que el món i, com més ho pensava, més s'estranyava del que havia passat. I allò li feia tanta gràcia! A l'hora de dinar en punt, es presentà l'home en sa casa i de molt bon humor demanà a la dona:

–Que no dinem?

Com si res no haguera passat, amb la cara de tots els dies, la dona li presentà un plat d'arròs amb ceba.

–I el lluç? –saltà Pep com aquell qui reclama justícia.

–Quin lluç? –s'estranyava i mentia la dona.

–Xica, el lluç que t'he portat aquest matí!

–A mi? Que tu has anat a comprar peix aquest matí?

–Però dona, no sigues bajoca –tractava de mantenir la serenitat–. Que no he vingut jo aquest matí, quan he començat a cavar, que m'ha saltat un lluç senceret, preciós, que encara estava viu, i te l'he dut –aquí ja alçava la veu–, i tu m'has dit que em faries una rostidora?

–Mare de Déu! Pare sant Antoni! Però com pot ser que et trobes un lluç enmig del bancal?

–Xica, sí! Al primer colp de l'aixada que...

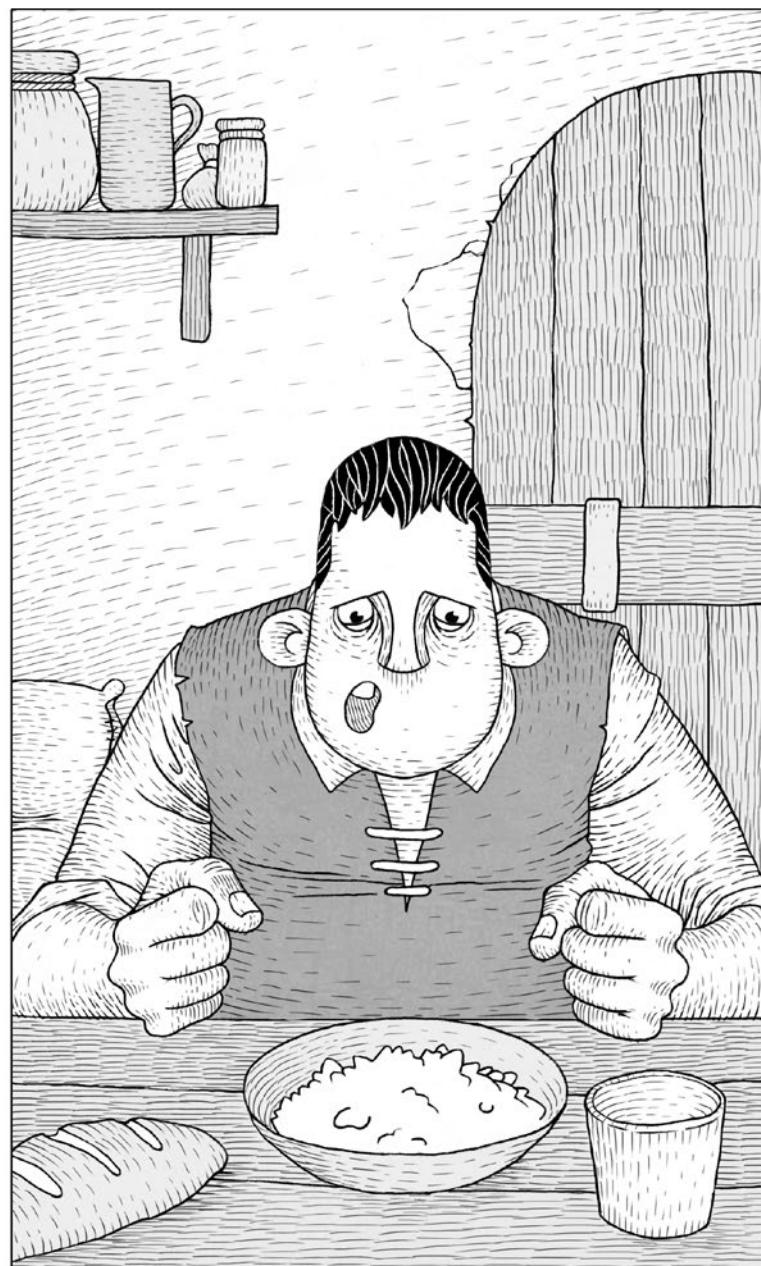
–Oi, Senyor! –va començar la dona a plorar i a tirar-se les mans al cap–. Que el meu home s'ha tornat boig! Ai, quina perdició! Pep, això és el sol que t'ha pres el cap i t'has trastornat! –i vinga de plorar i d'encomanar-se a tots els sants.

–Mira, Vicenta, a mi no em vingues marejant, eh? Tu trau-me el lluç, que jo te l'he dut! –exigia Pep carregat de raó.

En aquell moment, quan la gresca era més gran, va entrar una veïna i els trobà allí discutint: l'home desesperat i la dona plorant.

–Però xica, Vicenta, què us passa? –demanà la veïna.

–Calla, dona –respongué Vicenta tota plorosa–, que el meu home s'ha tornat boig, que el sol li deu haver fet mal, que diu que s'ha trobat un lluç al bancal.

La veïna, a qui agradava manifestar un poc, va decidir que calia ajudar a resoldre l'assumpte i va dir al marit:

–Però, Pep, escolta, tu creus que pot ser això? Allí enmig del bancal, pot haver-hi un lluç?

–Sí! –repetia el marit ja a punt de rebentar–. Un lluç net i encara viu, jo li l'he dut i ella m'ha dit que em faria una rostidora, i ara diu que no li l'he donat.

–Però home, Pep, vinga, tranquil·litza't. Això és el sol, això deu ser que...

I el pobre home ja havia perdut la paciència, i tot eren crits i punyades damunt la taula, i va reballar el plat d'arròs. El rebombori que tenien era tan gran que començaren a venir més veïns i amics. Es va escampar la veu i, en un moment, tenien allí el carrer en ple.

–Res –comentava algú–, que Pep s'ha tornat boig i diu que s'ha trobat un lluç enmig del bancal.

La dona plorava i gemegava. Hi havia algú que va dir de cridar el metge. Quan Pep va sentir allò del metge, va esclatar de veres:

–Quin metge! Us tire a tots al carrer! Que jo he dut un lluç a casa! Que us mate a garrotades!

Els veïns, veient que Pep buscava el seu garrot, van eixir de pressa, a espentes. L'home va pegar una portada i tancà la porta amb el pestell. La dona li deia:

–Gita't un poquet, gita't i descansa.

Però el pobre home, Pep, era molt cabut, no parava de lluç, i lluç, i lluç. A última hora, ja més calmat, es va asseure a taula i va exclamar, com si li isquera del fons de l'ànima, el seu:

–Déu ens deslliure de les males coses!

–I de les dones! –va afegir Vicenta.

–Ja estem amb les dones! Tu em faràs a mi botar, tu! Tu..., el lluç d'avui... el lluç ha d'eixir.

–Però home, quin lluç?

–El lluç que t'he portat jo aquest matí! –va afirmar Pep amb seriositat.

Aleshores la dona va obrir una fresquera que hi havia a l'entrada del jardí i, mentre sostenia el lluç per la cua, va dir amb un somriure de triomf:

–És aquest?

–Ah, mala gandula! I com m'has fet fer a mi el ridícul davant de tots?

–Perquè, una altra vegada, quan digues «Déu ens deslliure de les males coses», afiges també «i de les dones». Que les dones tenim més cervell i molt més trellat que no els hòmens. Mira quina faena t'han fet les dones avui!

I des d'aquell dia, Pep no va tornar a menysprear les dones i ja sempre va dir:

–Déu ens deslliure de les males coses i de les dones!